

Матеріал і методи дослідження. Із дотриманням принципів біоетики на базі пульмонологічного відділення ОДКЛ (м. Чернівці) обстежено 60 дітей шкільного віку, хворих на БА: 33 дитини з тяжкою персистуючою БА (I, основна, клінічна група) і 27 пацієнтів із середньотяжким варіантом захворювання (II клінічна група, порівняння). За основними клінічними ознаками групи порівняння вірогідно не відрізнялися.

Визначення в сироватці крові вмісту загального імуноглобуліну класу E (IgE, МОд/мл) проводили за допомогою двосайтового імуноферментного аналізу (ІФА) з використанням імуноферментної тест-системи виробництва ТОВ НВЛ «Гранум», м. Харків, державний реєстраційний номер 7041/2007. Для оцінки діагностичної цінності тестів визначали їх чутливість, специфічність, передбачувану цінність позитивного й негативного результату, а також вивчали позитивне і негативне відношення вірогідності отриманих результатів. Оцінка ризику реалізації події проводилася з урахуванням вірогідності величин відносного, атрибутивного ризиків та співвідношення шансів, а також визначення їх довірчих інтервалів.

Результати дослідження та їх обговорення. Установлено, що в дітей із фенотипом тяжкої БА вміст загального IgE в крові сягав ($494,2 \pm 52,2$) МОд/л, у школярів групи порівняння — ($654,0 \pm 58,5$) МОд/л ($P > 0,05$). Тенденція до вищого вмісту загального IgE в крові представників групи порівняння, імовірно, пояснювалася посиленням споживання вказаних цитокінів у процесах алергічної відповіді в разі тяжкого варіанту захворювання.

Водночас вміст загального IgE у крові менше ніж 700 МОд/л у підтвердженні фенотипу тяжкої БА щодо середньотяжкого варіанта характеризувався чутливістю 75 %, специфічністю 42 % й передбачуваною цінністю, що не перевищувала 72 %. Таким чином, поряд із достатньою чутливістю тесту в підтвердженні фенотипу тяжкої БА стосовно середньотяжкого варіанта використання зазначеного показника супроводжувалося виникненням хибнопозитивних результатів у кожного другого пацієнта. Не відзначалися вірогідністю також показники ризику наявності фенотипу тяжкої БА, оцінені за вмістом загального IgE. Так, вміст менше ніж 700 МОд/л вказував на відносний ризик тяжкого персистування БА, що сягав 1,5 (95% ДІ 1,1–2,0), відношення шансів 2,1 (0,9–5,0) та абсолютний ризик 0,18.

Висновок. Недостатня діагностична цінність зазначеного показника підтверджувалася низьким значенням відношення правдоподібності позитивного (1,2) й негативного результатів (0,6), що дозволяє використовувати його у верифікації тяжкого фенотипу бронхіальної астми щодо середньотяжкого варіанта тільки в комплексі з іншими клінічними, лабораторними та інструментальними маркерами.

УДК 612.018.2:(618.11-007.87+615.256.51)-612.017.11

Горбенко Н.І., Козар В.В., Іванова О.В.
 ДУ «Інститут проблем ендокринної патології
 ім. В.Я. Данилевського НАМН України», м. Харків

ВПЛИВ ЕНДОГЕННИХ ТА ЕКЗОГЕННОГО ЕСТРОГЕНІВ НА КОНЦЕНТРАЦІЮ С-РЕАКТИВНОГО БІЛКА ТА РІВЕНЬ АВТОАНТИТІЛ У ОВАРІОЕКТОМОВАНИХ ЩУРІВ ІЗ МЕТАБОЛІЧНИМ СИНДРОМОМ НА ТЛІ ГІПОТИРЕОЗУ

Відомо, що зниження регуляторної функції естрогенів у період менопаузи є пусковим механізмом для прояву ряду патологічних процесів, зокрема розвитку постменопаузального метаболічного синдрому (МС). В останні роки до вже відомих, пов'язаних із МС, факторів ризику атеросклерозу та серцево-судинних захворювань, як то інсулінорезистентність, підвищений рівень С-реактивного білка (СРБ), гіперкоагуляція, ендотеліальна дисфункція як додатковий чинник були включені нові показники, зокрема, гіпотиреоз.

Метою дослідження була оцінка впливу ендогенних естрогенів та екзогенного 17β -естрадіолу на концентрацію СРБ та рівень автоантитіл до нативної ДНК і кардіоліпіну в щурів із метаболічним синдромом на тлі гіпотиреозу.

Матеріал і методи дослідження. Дослідження проведені на 3-місячних щурах-самцях популяції Вістар. Гіпоестрогенію відтворювали шляхом двосторонньої оваріоектомії під легким ефірним наркозом. Індукцію метаболічного синдрому в оваріоектомованих щурів розпочинали через 2 тижні після хірургічного втручання шляхом утримування тварин протягом трьох тижнів на висококалорійній дієті в поєднанні з тиреостатиком. Концентрацію СРБ, рівень автоантитіл до нативної ДНК та кардіоліпіну визначали за допомогою розроблених нами латексних реагентів напівкількісним та якісним методами.

Результати дослідження та їх обговорення. Встановлено, що оваріоектомія призводить до зростання концентрації СРБ (майже вдвічі) порівняно з групою інтактних тварин (відповідно $4 (2 \div 8)$ мг/л проти $2 (1 \div 4)$ мг/л, $p \leq 0,05$). У щурів із МС, які отримували плацебо, концентрація СРБ значно збільшилася (до $8 (4 \div 8)$ мг/л, $p \leq 0,05$) відносно показників групи оваріоектомованих тварин, які утримувалися на стандартному раціоні віварію. Результати експерименту свідчать про те, що гіпоестрогенія є самостійним чинником підвищення концентрації СРБ у сироватці крові щурів. У той же час поєднання дефіциту естрогенів із комбінованим впливом висококалорійної дієти та тиреостатика характеризується подальшим посиленням прозапального стану, підтвердженням чому були більш високі показники СРБ.

Введення 17β -естрадіолу оваріоектомованим щурам із МС на тлі гіпотиреозу сприяло зниженню майже в 1,8 раза концентрації СРБ (до $4 (2 \div 4)$ мг/л, $p < 0,05$) порівняно з групою тварин із МС, які отримували плацебо, що свідчить про виражені протизапальні властивості екзогенного естрогену.

Відомо, що зростання рівня автоантитіл до ДНК та кардіоліпіну асоційовано з підвищенням розвитку автоімунних процесів, артеріальним та венозним тромбозом і активацією запалення.

За результатами експерименту встановлено, що оваріоектомія спричиняє підвищення рівня автоантитіл до нативної ДНК та кардіоліпіну порівняно з інтактним контролем відповідно у 2 (зворотний титр 64 (64 ÷ 64) проти 32 (32 ÷ 32), $p < 0,05$) та 8 разів (зворотний титр 64 (64 ÷ 64) проти 8 (8 ÷ 8), $p < 0,05$).

Поєднання дефіциту естрогенів із МС на тлі гіпотиреозу призводить до посилення синтезу автоантитіл до ДНК та кардіоліпіну (відповідно зворотний титр 128 (64 ÷ 128) і 128 (128 ÷ 256), $p \leq 0,05$). Отримані результати свідчать про те, що МС у поєднанні з гіпотиреозом посилює порушення автоімунітету та підвищує ризик тромбоутворення в тварин з дефіцитом естрогенів.

Встановлено, що пероральне введення 17 β -естрадіолу знижує, але не нормалізує, рівні антитіл до нативної ДНК та кардіоліпіну (відповідно зворотний титр 64 (64 ÷ 64) і 16 (8 ÷ 16), $p < 0,05$) в оваріоектомованих щурів з МС.

Висновки. Дефіцит естрогенів є самостійним чинником активації запального стану та ініціації автоімунної агресії й протромбогенного статусу, свідченням чого є підвищення концентрації С-реактивного білка та рівня автоантитіл до нативної ДНК і кардіоліпіну. Поєднання гіпоестрогенії з метаболічним синдромом на тлі гіпотиреозу посилює імунологічний та гемокоагуляційний дисбаланс, тоді як пероральне введення 17 β -естрадіолу гальмує прояви імунологічної дисфункції, покращує агрегантний стан крові, зменшуючи ризик тромбоутворення.

УДК 616.523-07-08-06:616-097

Господарський І.Я., Господарська Х.О.
Кафедра клінічної імунології, алергології
та загального догляду за хворими
Тернопільський медичний університет
ім. І.Я. Горбачевського

ТЕРАПІЯ ЦИТОМЕГАЛОВІРУСНОЇ ІНФЕКЦІЇ ЗА УМОВИ СУПУТНОГО ІМУНОДЕФІЦИТУ

В останні роки різко зросла роль ЦМВ-інфекції як одного з основних факторів невиношування вагітності. Перебіг цієї хвороби характеризується поліорганністю уражень, значними труднощами в діагностиці й лікуванні. Проблемність терапії пацієнток значною мірою пов'язана з активацією вірусу на тлі дефектів імунної відповіді, які знижують ефективність протівірусних засобів. А тому оптимальною в лікуванні таких хворих є комбінація протівірусних та імунотропних медикаментів.

Метою дослідження було вивчити особливості впливу й перевірити лікувальну ефективність препаратів антицитомегаловірусного імуноглобуліну в пацієнток із ЦМВ-інфекцією при різних типах порушення імунної відповіді.

Матеріал і методи дослідження. Обстежено 35 жінок з обтяженим акушерським анамнезом — повторним невиношуванням вагітності в анамнезі. Основними

методами верифікації діагнозу були імуноферментний аналіз (ЦМВ IgM та IgG) і полімеразна ланцюгова реакція (виявлення ДНК-вірусу). Імунологічне обстеження проводили за допомогою моноклонових антитіл (визначення CD3, 4, 8, 16, 25). Концентрацію інтерлейкіну-2 (ІЛ-2) визначали імуноферментним методом, рівні імуноглобулінів класів А, М і G — за Манчіні.

Результати дослідження та їх обговорення. У 24 жінок виявлені маркери реактивації хронічної цитомегаловірусної інфекції — поява ДНК вірусу і/або специфічного IgM. У всіх обстежених пацієнток виявлені лабораторні ознаки ураження імунної системи: в 10 пацієнток — за лімфоцитарним типом (чи комбіновані з вираженим домінуванням лімфоцитарного), у 14 — комбіновані (переважно за гуморально-лімфоцитарним чи гуморально-інтерфероновим типами з домінуванням гуморального).

Зважаючи на названі особливості імунного статусу, жінки були розподілені на 2 групи. Всі вони отримували вальтрекс по 3,0 г на добу протягом 14 днів. Відповідно до мети й завдання роботи 5 пацієнток з 1-ї й 7 — з 2-ї груп додатково отримували антицитомегаловірусний імуноглобулін по 100 мл внутрішньовенно 1 раз у 3 дні (всього на курс — 300 мл). Решті 5 пацієнток з 1-ї й 7 — з 2-ї груп був, окрім вальтрексу, призначений ізопринозин по 50 мг/кг ваги протягом 20 днів.

Характерно, що в усіх 10 жінок 1-ї групи, окрім позитивного результату на ЦМВ ДНК, виявляли специфічний IgM і високі показники специфічного IgG. При цьому в 6 пацієнток з 2-ї групи на тлі позитивної ДНК не виявили діагностичних титрів специфічного IgM, у 9 — IgG перевищував межу менше ніж удвічі, а ще в 2 — взагалі був негативним. Домінування часткових або повних серонегативних варіантів специфічної відповіді корелювало з гуморальним типом імунної недостатності.

Висновки. Виявлено кращий клініко-імунологічний і вірусологічний ефект при використанні вальтрексу в поєднанні з антицитомегаловірусним імуноглобуліном. У 10 пацієнток із 12 під впливом лікування ЦМВ ДНК і специфічний IgM вже через 1 місяць не виявлялися. Таким чином, згадана схема лікування високоефективна для лікування ЦМВ у жінок зі звичним невиношуванням вагітності, особливо у випадках серонегативної форми інфекції.

УДК 616.248-07-053.5:575.2

Григола О.Г.
Кафедра педіатрії та дитячих інфекційних хвороб
Буковинський державний медичний університет,
м. Чернівці

ПОКАЗНИКИ АТОПІЧНОЇ РЕАКТИВНОСТІ У ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ, ЯКІ ХВОРІЮТЬ НА БРОНХІАЛЬНУ АСТМУ ФІЗИЧНОГО НАПРУЖЕННЯ

Бронхіальна астма фізичного напруження (АФН, exercise induced asthma, EIA) характеризується виникненням симптомів загострення захворювання в